

SOLVABILITATEA ÎN ASIGURĂRI ȘI EVOLUȚIA ACESTEIA

VEREJAN¹ Oleg
CALDARE² Victor

Abstract: *One of the most important purposes of any insurance company is to be solvable, that is, to be able to honor its obligations. Considering the importance of solvency, insurance companies and supervisory authorities have developed several solvency systems over time, along with the development of insurance business. The new solvency system in insurance, called "Solvency II", offers a new vision of solvency, that have evolved from many other solvency systems used before. The objectives of this article is to inspect how the insurance have evolved from the oldest times until our days, the definition of solvency and how it has changed over time and to analyze the most important solvency systems over the world. Afterwards it focuses on solvency systems in Europe, analyzing the "Solvency I" system, that is still used in the Republic of Moldova, and study its advantages and disadvantages and why there was a need for a new solvency system called "Solvency II". The last chapter is an introduction to "Solvency II" and investigates its main aspects and structure.*

Key words: Insurance, insurance risks, history, solvency, Solvency II, solvency margin, solvency systems.

JEL CLASIFICATION: G22, G28.

1. Generalizări privind evoluția asigurărilor

Asigurările au apărut încă din cele mai vechi timpuri, însă nu au fost mereu atât de complicate și complexe. În timp, tehnicile s-au dezvoltat treptat, iar evoluția asigurărilor s-a produs în paralel cu cea a cadrului legal, a contabilității și a statisticii.

Civilizațiile antice erau expuse la multe riscuri fără protecția comunității familiale, unde de regulă aceștia se simțeau în siguranța. Oamenii au conștientizat pericolele la care erau expuși și au încercat să se protejeze împotriva lor. Tehnicile asigurărilor au apărut inițial la civilizațiile din Asia și Orientul Mijlociu, ulterior și în Europa Medievală. Primele dovezi datează în jurul anului 3000 î.Hr. în China, unde negustorii erau despăgubiți dacă o navă dispărea pe mare sau era atacată de pirați. În Egiptul Antic, în urmă cu circa 3400 de ani, exista un fond de solidaritate pentru tăietorii de piatră, ce era constituit din contribuția tuturor.

Se presupune că în jurul anului 2000 î.Hr., în timpul Babilonului se practica un fel de împrumuturi maritime, ce îl exonerau pe împrumutat de a le restitui dacă marfa sau nava sufereau pierderi, avarii sau dispariții. Mai târziu s-a descoperit ca acestea făceau parte din Codul lui Hammurabi. Grecii, preluând aceste experiențe au început emiterea unor hârtii de valoare, iar în secolul al IX-lea î.Hr., legile Rhodosului au pus bazele teoretice și practice a uzanțelor maritime referitoare la avaria comună, sistem urmat în secolele următoare și de romani. În Roma Antică existau cluburile de înmormântări, ce se ocupau cu cheltuielile de înmormântare și aici apar pentru prima dată elementele unui contract de asigurare.

Evul Mediu era cunoscut pentru apariția practicii numite „împrumut pentru marea aventură”, interzisă de biserică în 1237, din cauza dobânzii excesive. Cel mai vechi contract de asigurare datează din 1347 în Italia, Genova, iar cea mai veche poliță emisă este păstrată în Franța, emisă la Marsilia în 1437.

Un loc deosebit în evoluția asigurărilor o ocupă Anglia, în care în secolul al XVII-lea au apărut primele societăți de asigurare în domeniul asigurării de incendiu. Ca imbold pentru apariția acestora, a servit incendiul ce a avut loc la Londra în anul 1666, în care au decedat peste 70 000 persoane. În aceeași perioadă apar primele societăți de asigurare în domeniul asigurărilor riscurilor

---

¹ Verejan Oleg, dr. economie, conf. univ, Academia de Studii Economice a Moldovei, str. Banulescu-Bodoni 61, Chișinău, Republica Moldova, <http://ase.md/>, tel: 022224128, oleg.verejan@gmail.com;

² Caldare Victor, doctorand, Academia de Studii Economice a Moldovei, str. Banulescu-Bodoni 61, Chișinău, Republica Moldova, <http://ase.md/>, tel: 022224128, victor_caldare@yahoo.com.

maritime: Franța în anul 1686 (Paris), Italia în anul 1741 (Genova), Danemarca în anul 1741 și Suedia în anul 1750. În a doua jumătate a sec. al XIX-lea au apărut uniuni de asigurare de tip cartel și concern, ce erau formate din zeci de societăți de asigurare. Au fost create și primele societăți internaționale de asigurări. Intens se dezvoltau noi tipuri de asigurări comerciale, iar pe baza lor au apărut multe forme, modalități, variante noi de asigurări.

Factorii determinanți care au condus la apariția asigurărilor sunt cei economici și sociali.

Dintre factorii economici se pot enumera:

a) schimbarea condițiilor economice generale, trecerea de la o economie exclusiv agricolă la una diversificată (breaslă, industrie, comerț), care au dus la creșterea și adâncirea raporturilor dintre oameni și a cauzelor generatoare de pagube. Importanța banilor în relațiile comerciale a favorizat ideea compensației bănești a pagubelor;

b) dezvoltarea schimburilor comerciale, succesul marilor târguri, înmulțirea expedițiilor pe mare au arătat necesitatea asigurării mărfurilor și navelor împotriva riscurilor pe timpul transportului.

Dintre factorii sociali pot fi menționați următoarele:

a) accentuarea procesului de urbanizare, concentrarea populației în orașe și apariția noilor tipuri de locuințe, care au încurajat apariția fenomenelor producătoare de pagube;

b) organizarea breslelor, care au favorizat solidaritatea acestor grupuri, în care membrii își acordau ajutor reciproc în caz de pagube.

În secolul XX asistăm la o perfecționare continuă a mecanismului de asigurare. Una din cele mai importante trăsături ce caracterizează dezvoltarea sistemului mondial de asigurări și globalizarea pieței mondiale de asigurări, care se prezintă printr-un proces de lichidare treptată a barierelor economice și legislative ce separau piețele de asigurări a unor state. Unul din exemplele este crearea unui spațiu de asigurări unic în țările Uniunii Europene.

Apariția asigurărilor moderne pe plan internațional a fost determinată de dezvoltarea calculului actuarial, ale cărui etape principale sunt:

- legea numerelor mari (Blaise Pascal, în anul 1654);
- primul tabel de mortalitate (Christiaan Huygens, în anul 1657);
- primul calcul de rente viagere (Jean de Witt, în anul 1660);
- primul tratat de actuariat (Richard Price, la mijlocul sec. al XVIII-lea).

La începutul secolului al XIX-lea în lume existau treizeci de societăți de asigurări, respectiv paisprezece în Anglia, cinci în Statele Unite, trei în Germania, trei în Danemarca, două în Franța și câte una în Olanda, Elveția și Austro-Ungaria. În anul 1900 erau în jur de 1272 de societăți de asigurare, iar în anul 1969 activau în jur de 9700 de case și societăți de asigurare în șaptezeci și una de țări. Aceste societăți de asigurare activau 2676 în domeniul asigurărilor de viață, 6036 în domeniul asigurărilor de bunuri, iar 962 de societăți practicau asigurările mixte.

În anul 1988, piața asigurărilor era dominată de numai câteva firme dezvoltate economic. Astfel 66,3% din totalul primelor la asigurările de bunuri și răspundere civilă, respectiv 69,4% din totalul primelor la asigurările de viață reveneau SUA, Japoniei, Germaniei. Aceste țări la care se adaugă Marea Britanie, Franța, Italia, Canada, realizând împreună 81,4% din primele mondiale la asigurările de bunuri și răspundere civilă, respectiv 84,88% din cele de viață. În anul 2001 aceste state dețineau 79,85% din asigurările generale și 79,64% din cele de viață.

Industria asigurărilor a trebuit să răspundă unor mari provocări în anul 2001, când numărul cererilor de despăgubire a atins valori foarte mari. Declinul înregistrat de economia mondială a diminuat cererea pentru asigurări, în timp ce piețele din Asia și Europa de Est înregistrau o evoluție favorabilă.

2. Noțiunea de solvabilitate în asigurări.

După cum am menționat anterior, evoluția asigurărilor s-a produs în paralel cu cea a cadrului legal, a contabilității și a statisticii. Cu toate acestea, conceptul de solvabilitate apare pentru

prima data abia în 1727 fiind definit drept “calitatea sau statutul de a fi solvent”. La rândul său conceptul de a fi solvent datează din 1630 și este definit drept “capabil să plătească toate datoriile”.

Cadrul de reglementare suedez stabilit în 1903 a fost stabilit pe principii de solvabilitate și anume avea drept scop “să asigure executarea tuturor acordurilor de asigurare”.

Solvabilitatea poate fi definită drept capacitatea unui agent economic de a plăti datoria pe care o are față de un creditor, la termenul de plată stabilit în prealabil. În asigurări solvabilitatea reprezintă capacitatea companiilor de asigurări de a-și putea onora toate obligațiile legale asumate față de clienți. Principiile de solvabilitate sunt vechi și s-au dezvoltat mult de-a lungul timpului. Totuși multe întrebări până în prezent rămân actuale și necesită un răspuns, cum ar fi: care este mărimea optimă a acesteia, pentru ce orizont de timp ar trebui să fie calculată, ce tipuri de active ar trebui incluse în calcul. Una este cert, solvabilitatea este un indicator extrem de important pentru clienții companiei de asigurări, investitori, autoritatea de supraveghere și managementul companiilor, care tind să garanteze funcționalitatea și viabilitatea companiei pe un termen lung.

Termenul de Marja de solvabilitate, apare în 1952 și este definit ca fiind un tampon în activele societății cu care acesta își acoperă obligațiile. Respectiv, în cel mai simplu mod, poate fi reprezentată prin următoarea formulă:

$$\text{Marja de solvabilitate} = \text{Active} - \text{Obligații} \quad (1)$$

În caz că stabilim careva restricții pentru aceste active și dorim să corespundă unui anumit nivel de calitate, obținem deja o marja disponibilă de solvabilitate, respectiv diferența dintre activele calitative și obligațiile societății. Totuși, această definiție nu conține careva criterii stabilite pentru orizontul de timp luat în calcul, o marja minimă sau dimensiunea relativă a acestei marje.

Investopedia.com, definește solvabilitatea drept “capacitatea unei companii de a-și plăti obligațiile financiare pe termen lung. Solvabilitatea unei companii este un factor esențial pentru a-și dezvolta afacerea, deoarece demonstrează capacitatea unei companii de a continua activitatea în viitor”.

The Cambridge Dictionary, enunță o altă definiție: “capacitatea de a plăti toți banii datorati”.

În asigurări solvabilitatea poate fi definită prin 2 puncte de vedere:

1. Din punctul de vedere a managementului companiei – Asigurarea funcționării continue și existenței companiei.
2. Din punctul de vedere a autorităților – Asigurarea beneficiilor solicitanților de daune și deținătorilor polițelor de asigurare.

Totuși punctul de vedere doi, este prea îngust, deoarece nu presupune activitatea continuă a companiei, respectiv permite lichidarea acesteia. Cu toate acestea, acest punct de vedere poate servi drept baza juridică a solvabilității, iar activitatea companiei să fie lăsată pe seama managementului acesteia, care singur trebuie să decidă, referitor la necesitatea unor rezerve adecvate, unor tarife adecvate și reasigurării.

Asociația Internațională a Autorităților în Asigurare (IAIS) definește solvabilitatea în anul 2002, după cum urmează “O societate de asigurări este solvabilă dacă poate să-și îndeplinească obligațiile în cadrul tuturor contractelor în toate circumstanțele previzibile în mod rezonabil”, iar peste un an modifică această definiție în “capacitatea unui asigurător să-și îndeplinească obligațiile (datoriile) contractuale în orice timp”. De asemenea această asociația specifică următoarele “datorită însăși naturii activității de asigurare, este imposibil să se garanteze solvabilitatea cu certitudine. Pentru a ajunge la o definiție practică, este necesar de a clarifica sub ce circumstanțe poate fi considerată acoperirea creanțelor cu activele în mod adecvat, de exemplu, se ia în considerație doar cifrele deja obținute sau și valorile estimate a fi obținute în viitor. În plus, întrebări cu privire la volumul cifrei de afacere și tipul societății de asigurări, care orizont de timp urmează a fi luat în calcul și care este gradul de probabilitate de a deveni insolvent acceptat.

3. Evoluția solvabilității în asigurări și principalele regimuri de solvabilitate

În 2001, în Australia intră în vigoare cadrul legal în asigurări numit Legea privind reforma asigurărilor generale (*General Insurance Reform Act*). Solvabilitatea în asigurări conform acestui cadru legal se calculează în baza la evaluării obligațiilor, categoriile de risc, o metodă prescrisă pe bază de factori și modele interne.

Rezerva de daune în acest cadru legal este reprezentată de o cea mai bună estimare, care în termenii unei distribuții ar presupune media actualizată a acestei distribuții plus o marja de prudență, care variază de la 0 la 30% din valoarea celei mai bune estimări.

De asemenea aici apare termenul de cerință de capital minima - MCR (*Minimal Capital Requirement*), ce presupune minimum necesar de capital și se calculează în dependență de 3 riscuri: riscul de asigurare, riscul de investiții și riscul de concentrare.

Cadrul legal din Canada intrat în vigoare în 1992 presupune un sistem bazat pe factori, categorii de risc printre care riscul de asigurare, riscul de credit, riscul de piață, riscul operațional, riscul de lichiditate, riscul legal și riscul strategic. Acest cadru legal introduce un test pentru minimumul de capital necesar și un Test Dinamic de Adecvare a Capitalului (*Dynamic Capital Adequacy Testing*). De asemenea aici întâlnim termenul de Capital Minim Continuu și Surplusul Necesari (*Minimum Continuing Capital and Surplus Requirements*), care fiind raportat la testul de adecvare a activelor, trebuie să obțină un rezultat mare sau egal decât 150%.

În anul 2004 cadrul legal din Danemarca introduce Testul Semafor (*Traffic Light Test*), care presupune două scenarii roșu și galben, și în caz ca în unul din aceste scenarii capitalul disponibil este mai mic sau egal ca zero, trebuie întreprinse careva măsuri, în caz ca este mai mare ca 0, testul este trecut cu succes.

Cadrul legal din Marea Britanie, numit Cerința Sporită de Capital și Evaluarea Capitalului Individual (*Enhanced Capital Requirement and Individual Capital Assessment*), a intrat în vigoare în 2004. Acesta estimează solvabilitatea prin intermediul a doi piloni. Primul pilon fiind analiza a două vârfuri gemene și este bazat pe simulări și modelare stocastică. Cel de al doilea pilon reprezintă standarde individuale de adecvare a capitalului.

Cadrul legal din S.U.A este numit Standarde de Capital Bazate pe Risc (*Risk-Based Capital Standards*), și a fost introdus în anul 1992. Acesta presupune un model de capital bazat pe riscuri, o structură de corelare și diferite nivele de intervenție din partea autorităților.

În anul 2006 intră în vigoare noul cadru legal în Elveția, numit Testul de Solvabilitate Elvețian (*Swiss Solvency Test*). Acesta are următoarele particularități;

- Activele și obligațiile sunt evaluate la valoare de piață
- Principalele categorii de risc sunt riscurile de piață, riscurile de credit și riscurile de asigurare
- Riscul este măsurat utilizând deficitul așteptat.
- Cadrul legal oferă modele standard pentru toate cele 3 categorii de riscuri
- Există scenarii care iau în considerație evenimentele rare sau riscuri care nu sunt acoperite de modelul standard
- Asigurătorii trebuie să calculeze două valori: capitalul minim și capitalul țintă.
- Rezultatele obținute prin modelul standard și evaluarea scenariilor sunt agregate pentru a calcula capitalul țintă.
- În cazul în care asigurătorul întâmpină dificultăți financiare, asigurații sunt protejați prin intermediul unei marje de risc
- Valoarea de piață a obligațiilor reprezintă suma dintre cea mai bună estimare și marja de risc.
- Pot fi folosite și modele interne
- Reasigurarea este luată în calcul totalmente.

Prima directivă a Comunității Economice Europene (EEC) cu privire la solvabilitatea în asigurări datează din 1973 și aceasta prevede ca “Societățile de asigurare sunt obligate să dețină

rezerve tehnice suficient de mari pentru a-și îndeplini obligațiile de subscriere, plus o rezervă suplimentară, cunoscută drept marja de solvabilitate și reprezentată de activele suplimentare, pentru a acoperi fluctuațiile afacerii”. Aceasta presupune existența unei marje disponibile de solvabilitate care e formată din active “calitative” și adecvate pentru a acoperi obligațiile societății. La rândul său pentru a calcula rata de solvabilitate această marjă trebuie raportată la maximum dintre 2 valori, unu calculate pe baza de prima și cealaltă pe baza de daune.

Cea de a treia directivă a Comunității Economice Europene din 1979 stipulează că "Fiecare membru a uniunii va solicita ca fiecare societate de asigurare să stabilească o marjă de solvabilitate adecvată care să acopere întreaga sa afacere. Marja de solvabilitate trebuie să corespundă activelor disponibile reduse cu toate datoriile previzibile, și alte active intangibile."

Conform unui studiu efectuat de KPMG la inițiativa Comisiei Europene, în anul 2002, principalii factori care au stat la baza insolvențelor companiilor de asigurări au fost riscul operațional, fraudele, costurile de funcționare excesive, creșteri necontrolate ale activității, gestionarea defectuoasă a reasigurărilor, provizioane insuficiente sau pasivitatea autorităților de supraveghere.

Un rol mare o are menținerea marjelor de solvabilitate la un nivel adecvat portofoliului de riscuri, rol recunoscut la nivel european prin intermediul directivelor de reglementare a capitalului minim necesar. Respectarea cerințelor legate de solvabilitate (menținerea marjei de solvabilitate și a fondului de siguranță) oferă societăților de asigurare capacitatea de a depăși eventuale dificultăți provocate de producerea unor evenimente asigurate cu o magnitudine mai mare decât cea așteptată. Astfel este garantată îndeplinirea obligațiilor de despăgubire asumate de asigurători și protejarea intereselor asiguraților și beneficiarilor chiar și atunci când volumul primelor primite este insuficient în raport cu volumul daunelor și indemnizațiilor.

La începutul anilor 2000 s-a ajuns la concluzia că reglementările solvabilității de până atunci nu mai erau suficient de actuale și nu se mai acordau cu o piață aflată într-o continuă evoluție și modificare. În încercarea de a asigura un cadru normativ care să permită și să stimuleze un management mai eficient al riscului la nivelul întregii Uniuni Europene a luat naștere proiectul Solvency.

4. Conceptul regimului Solvency I

În anul 2002 legislația europeană în domeniul solvabilității, care avea peste 30 de ani, a fost actualizată, prin două directive europene, reunite sub denumirea de Solvency I. Aceste directive prevedeau creșterea nivelului minim al capitalului social și introducerea unui – fondul de garantare (siguranță).

Prin Directiva 2002/13/CE, fiecare asigurător non-viață dintr-un stat membru UE trebuie să mențină o marjă de solvabilitate disponibilă, conform claselor de asigurări subscrise. Marja de solvabilitate se determină ca diferență între activele disponibile să acopere rezervele tehnice și obligațiile certe pe termen scurt și trebuie să fie cel puțin egală cu marja de solvabilitate minimă. Aceasta din urmă se determină ca maximul marjelor obținute prin două metode de calcul: metoda bazată pe prime și cea bazată pe daune. În cazul asigurătorilor de viață, marja minimă se determină ținând cont de tipurile de asigurări de viață practicate de societate. Începând cu anul 2006, nivelul capitalului social minim reglementat a fost înlocuit de fondul de siguranță, calculat ca o treime din marja de solvabilitate minimă.

Cadrul legislativ introdus prin lui Solvency I a adus în centrul atenției necesitatea unui management eficient al riscului, ceea ce a permis industriei asigurărilor să treacă mai ușor peste condițiile economice nefaste din ultimii ani. Cu toate acestea, evoluția continuă a piețelor și riscurilor necesită o adaptare continuă a modelului și mai ales o uniformizare la nivel european. Printre neajunsurile Solvency I, așa cum se arată într-un document a Federației Europene de Asigurare și Reasigurare (CEA), se numără simplitatea formulelor de calcul a capitalului necesar fără a ține cont de portofoliul de riscuri asumate, tratamentul inegal al asiguraților ca urmare a unor seturi diferite de reguli în statele membre, nerecunoașterea diversificării, a transferului riscurilor

(reasigurare) și a expunerii consolidate la nivelul grupurilor, precum și lipsa transparenței. Cerințele de capital erau asemănătoare pentru toate companiile de asigurări, indiferent de structura portofoliilor acestora. Pentru a elimina aceste neajunsuri, începând cu anul 2004 au fost demarate acțiuni pentru trecerea la un nou sistem numit Solvency II.

În Republica Moldova, marja de solvabilitate este reglementată de *Regulamentului privind marjele de solvabilitate și coeficientul de lichiditate ale asigurătorilor (reasigurătorilor) nr. 2/1 din 21.01.2011*. Acest regulament prevede că rezervele tehnice de asigurare și o treime din marja de solvabilitate minimă trebuie în permanentă acoperite și reprezentate de active admise să le acopere, ținând cont de reguli de dispersare speciale. Marja de solvabilitate, de asemenea, se determină ca diferență între activele disponibile să acopere rezervele tehnice și obligațiile totale (atât cele contractuale cât și cele necontractuale) și trebuie să fie cel puțin egală cu marja de solvabilitate minimă, care se calculează prin aceeași metoda ca și în Directiva 2002/13/CE menționată mai sus.

5. Conceptul regimului Solvency II

Desfășurarea dezbaterilor și a studiilor din anii 2004-2005 cu privire la implementarea unui nou sistem s-a finalizat prin elaborarea în 2006 de către Comisia Europeană a documentului Cadrul de Consultare (*Framework for Consultation*) care stabilea principiile de bază ale acestuia. Astfel, noul sistem trebuie să permită organismelor de supraveghere să determine gradul de solvabilitate al societăților de asigurări pornind de la portofoliul de riscuri și să stimuleze asigurătorii să ia măsuri pentru o gestiune eficientă a riscului. Nu în ultimul rând, regulile de evaluare a elementelor bilanțiere în scopul determinării cerințelor de capital trebuie să fie compatibile cu standardele contabile internaționale în scopul uniformizării regulilor la nivelul întregii Uniuni Europene.

Programul Solvency II are un două roluri: crearea unui cadru de reglementare prudențial pentru industria asigurătorilor din Uniunea Europeană în scopul asigurării protecției beneficiarilor, și în același timp creșterea competitivității din industrie și consolidarea pieței unice (prin reguli uniforme în toate statele membre). Conform declarațiilor reprezentanților CE, obiectivele principale ale acestui proiect sunt:

- Întărirea cadrului de reglementare
- Facilitatea integrării pe piața europeană a asigurărilor
- Creșterea competitivității asigurătorilor din statele membre UE
- O mai bună protecție a asiguraților și beneficiarilor

În 2006 CEA cu sprijinul altor instituții de profil a condus un studiu de impact cu privire la programul Solvency II ca parte obligatorie a procesului de implementare. Prin acest sondaj a fost analizat impactul calculului cerințelor de capital reglementat în funcție de risc asupra asigurătorilor și asiguraților.

Rezultatele sondajului arată că la acea dată mai mult de trei sferturi din asigurătorii intervievați aplicau sau erau în curs de implementare a unui model de calcul al capitalului necesar pornind de la riscurile asumate. Motivațiile care au stat la baza acestor acțiuni sunt diverse: modificările cadrului normativ, riscul și incertitudinea de pe piață, cerințele acționarilor sau obținerea unui avantaj competitiv.

Cea de-a doua parte a studiului prezintă dezavantajele utilizării unui model uniform de reglementare care să nu aibă la bază riscul activității de asigurare. Printre acestea se numără dificultatea implementării unui nou model, costuri adiționale pentru companiile de dimensiuni medii sau mici date de utilizarea în paralel a două modele și lipsa stimulării companiilor pentru o gestiune eficientă și economică a riscurilor.

Pentru implementarea Solvency II au fost necesare dezbateri ample și consultări ale asigurătorilor europeni, prin intermediul unor organisme ca CEA (Comitetul European de Asigurări), CEIOPS (Comitetul European al Supraveghetorilor de Asigurări și Pensii Ocupaționale), AISAM (Asociația Internațională a Societăților Mutuale de Asigurări) sau ICISA (Asociația

Internațională pentru Asigurări de Credit. Conform feedback-ului oferit de industria asigurărilor, programul Solvency II ar trebui să întrunească mai multe aspecte:

- Să realizeze o corelație între cerințele de capital reglementat și riscurile subscrise de fiecare companie de asigurări
- Să realizeze o alocare optimă a capitalului menținând o protecție adecvată a asiguraților
- Să țină cont de dimensiunea companiilor de asigurare și de formarea grupurilor
- Să stimuleze asigurătorii în vederea unei gestiuni adecvate și eficiente a riscului
- Să asigure un cadru uniform la nivelul întregii Uniuni Europene
- Să elimine constrângerile legislative care nu sunt neapărat necesare crescând competitivitatea asigurătorilor europeni și oferind astfel cumpărătorilor mai multe alternative
- Evaluarea elementelor bilanțiere la valori apropiate de valoarea lor economică
- Să ia în considerare atât aspectele cantitative, cât și pe cele calitative
- Să țină cont de măsurile de reducere/transfer al riscului (ex. cedarea în reasigurare) și de diversificarea riscurilor

6. Diferența și avantajele regimului Solvency II față de regimul Solvency I

Există numeroase diferențe între cele două programe legate de modalitatea de calcul a capitalului sau de atribuțiile organismelor de supraveghere. Astfel, capitalul disponibil este definit conform Solvency II ca diferență între valoarea de piață a activului și datoriilor la care se adaugă alte elemente eligibile, în timp ce Solvency I include atât cerințele de capital cât și provizioanele la valori contabile ceea ce face neobservabilă la o primă vedere situația reală a unei companii. De asemenea, conform Solvency II, capitalul reglementat corespunde unui prag critic de 1/200 (VaR) și unui orizont de timp de un an și ia în considerare atât cedarea în reasigurare cât și diversificarea riscurilor. Nu în ultimul rând, Solvency II prevede două niveluri ale capitalului reglementat; autoritățile pot sancționa societățile de asigurare cu retragerea autorizației doar dacă nivelul capitalului scade sub primul prag (MCR), în timp ce conform Solvency I există un singur prag sub care asigurătorii sunt pasibili de astfel de sancțiuni.

Printre principalele avantaje aduse de înlocuirea vechiului sistem cu sistemul Solvency II se numără:

- „Personalizarea ” cerințelor de capital în funcție de profilul de risc al companiei
- Evaluarea activelor și pasivelor ținând cont de valoarea de piață
- Luarea în calcul a tuturor tipurilor de riscuri și a interdependențelor dintre acestea
- Depistarea din timp a situațiilor riscante pentru activitatea companiei și eradicarea problemei direct de la sursă
- Abordarea prospectivă în locul abordării istorice (ex. ORSA)
- Intervenția în doi pași a autorităților de reglementare (SCR vs. MCR)
- Transparența în dezvăluirea profilului de risc și asigurarea disciplinei pe piață

Programul Solvency II acoperă mai multe arii de acțiune, de la modalitatea de determinare a necesarului de capital și a rezervelor tehnice până la raportările financiare și controalele interne. Ca orice alt element care aduce o schimbare, și adoptarea Solvency II presupune anumite provocări pentru companiile de asigurare, și anume focusarea asupra identificării unor metode de eficientizare a managementului riscului, controale riguroase pentru descoperirea din timp a deficiențelor și crearea unor modele interne bine fundamentate pentru calculul capitalului reglementat.

7. Structura Solvency II

Structura programului cuprinde trei piloni ce abordează aspecte cantitative, calitative și aspecte ce țin de transparența informației.

PILONUL I (cantitativ) descrie resursele ce trebuie deținute de un asigurător pentru a fi considerat solvabil. Aici cerințele de capital îmbracă două forme, și anume cerința de capital de solvabilitate - SCR (*Solvency Capital Requirement*) și cerința minimă de capital - MCR (*Minimum Capital Requirement*), în funcție de acestea stabilindu-se și aria de intervenție a instituției de supraveghere.

a) SCR reprezintă un nivel al capitalului care permite companiei de asigurări să acopere pierderi neprevăzute. Se calculează în funcție de expunerea la risc a asigurătorului, acoperă toate riscurile ce pot fi cuantificate și ține cont de măsurile aplicate în scopul reducerii acestora. SCR acoperă atât activitățile existente, cât și subscrierile preconizate pentru următorul an și corespunde unui nivel de încredere de 99.5% și unei perioade de un an (VaR). Scăderea capitalului minim sub SCR nu atrage sancțiuni grave din partea organismelor de supraveghere, ci doar avertizări asupra necesității luării de măsuri de către asigurător în scopul redresării și asupra recalculării cerinței de capital.

În cazul SCR Solvency II prevede două abordări în ceea ce privește modalitatea de calcul: o formulă standard la nivel european sau un model intern (în cazul în care acesta ar reflecta mai bine profilul de risc al întreprinderii), aspect benefic pentru companiile de dimensiuni mici pentru care trecerea la un sistem de calcul total diferit ar antrena costuri ridicate. Modelele interne de calcul pot fi depline sau parțiale și trebuie pre-aprobate de organismele de supraveghere.

Formula standard presupune agregarea mai multor module de risc individuale, și anume:

- Riscul de subscriere pentru asigurarea generală
- Riscul de subscriere pentru asigurarea de viață
- Riscul de subscriere pentru asigurarea de sănătate
- Riscul de piață
- Riscul de contrapartidă
- Riscul operațional

b) MCR reprezintă pragul inferior care, în cazul nerespectării de către asigurător poate atrage după sine retragerea autorizației. Este calculat ca funcție liniară de mai multe variabile (rezerve tehnice, prime subscrise, capitalul la risc, cheltuielile administrative și impozite amânate) și trebuie să se situeze între 25% și 45% din SCR.

PILONUL II (calitativ) vizează măsurile concrete de management al riscului precum și activitățile de supraveghere. Elementele ce țin de acest pilon sunt controlul intern, managementul riscului, guvernanta corporativă, metode de teste de stres și teste de continuitate. Evaluarea riscurilor de către autoritățile de supraveghere va avea în vedere tipurile de riscuri subscrise, rata daunei și volumul cedărilor în reasigurare.

Totalitatea proceselor și procedurilor aplicate în scopul identificării, monitorizării, gestiunii și raportării riscurilor și al determinării capitalului necesar pentru a asigura un grad adecvat de solvabilitate sunt grupate sub denumirea de Evaluarea Internă a Riscurilor și Solvabilității - ORSA (*Own Risk and Solvency Assessment*). ORSA presupune estimarea nevoilor de capital pornind de la profilul de risc și strategia de afaceri pe un orizont de timp îndelungat (spre deosebire de calculul SCR care se face anual) și trebuie să devină parte integrantă a strategiilor de afaceri ale tuturor societăților de asigurări, indiferent dacă acestea utilizează formula standard de calcul a cerinței de capital sau modele interne. Această evaluare trebuie realizată după fiecare modificare a profilului de risc al societății și trebuie să cuprindă necesitățile privind solvabilitatea ținând cont de profilul de risc, respectarea continuă a cerințelor de capital și gradul abaterii profilului de risc de la ipotezele pe care se bazează SCR calculat standard.

PILONUL III vizează obligativitatea raportării profilului de risc și a altor informații către instituțiile de supraveghere, agențiile de rating și către public în scopul depistării timpurii a situațiilor nefavorabile și al menținerii disciplinei pe piață. Societățile de asigurare sunt obligate să publice anual un raport care să cuprindă descrierea activității, descrierea expunerii pe fiecare

categorie de risc, metodele de evaluare a activelor și pasivelor, structura fondurilor proprii, valoarea cerințelor de capital SCR/MCR și o eventuală descriere a modelelor interne folosite pentru calculul acestora.

CONCLUZII

Protecția oferită de asigurare și investițiile făcute de către asigurători contribuie la creșterea economică și dezvoltarea structurală. Companiile de asigurări joacă un rol important în creșterea economică. Spre exemplu una din principalele contribuții ale asigurării o constituie intermedierea financiară: asigurările mobilizează resurse pe termen lung, spre deosebire de bănci care le mobilizează pe perioade mai scurte, astfel sporesc potențialul investițional al economiei pe termen lung.

Autoritățile publice de supraveghere au rolul să ofere un cadru de reglementare care să permită consumatorilor și companiilor să beneficieze de pe urma competiției și inovării în asigurări, asigurându-se în același timp că beneficiază de o protecție adecvată.

Activitatea de asigurare-reasigurare are scopul de a proteja clienților față de producerea unor riscuri și a reduce pierderile suportate de aceștia. Deci riscul este centrul activității de asigurare. Este foarte important ca asigurătorii să țină seama nu numai de riscurile asigurate de clienți, ci și de riscurile ce pot interveni în activitatea lor, să asigure o gestiune continuă și eficientă a riscurilor și să mențină resurse adecvate pentru a face față unor eventuale provocări.

Asigurările au evoluat constant și odată cu acestea a evoluat și conceptul de solvabilitate în asigurări. Analizând definiția de solvabilitate și sisteme de solvabilitate aplicate în diferite țări din lume, am putut constata că Solvency II este un sistem de ultimă generație integrând atât abordările bazate pe factori de risc, cât și abordările dinamice bazate pe analiza de scenarii. Comparând nivelul de prudență, captat de formula standard Solvency II, cu formule similare din alte sisteme de solvabilitate aplicate în asigurări, am evidențiat o mică superioritate a sistemului Solvency II, materializată, mai ales, prin integrarea în formula standard a beneficiilor diversificării pe mai multe paliere. Solvency II a fost și rămâne o mare provocare pentru industria europeană a asigurărilor și judecând după experiența regimului anterior de solvabilitate, în viitorul apropiat, va deveni o provocare și pentru Republica Moldova. Impactul Solvency II asupra pieței asigurărilor din Republica Moldova va fi foarte semnificativ. Acesta va modifica atât modalitatea companiilor autohtone de a colabora cu autoritatea de supraveghere, cât și procesul managementului de risc și a celui investițional. Astfel pentru a supraviețui, asigurătorii locali vor avea nevoie de o gamă diversă de produse și un portofoliu de investiții variat, cu riscuri minime.

BIBLIOGRAFIE:

1. Văcărel I., Bercea F., Asigurări și reasigurări, Expert, București, 1999, 541pag.
2. Negru T., Asigurări – ghid practic, C.H. Beck, Bucuresti, 2006, 309 pag.
3. Constantinescu D., Tratat de asigurări. Volumul I, Economică , București, 2004, 544 pag.
4. Arne Sandstrom, – Solvency Models, Assessment and Regulation. Chapman & Hall/CRC, New York, 2006, 423 pag.
5. Müller H., Report: Solvency of insurance undertakings, Conference of the insurance supervisory services of the member states of the European Union, 1997, 102 pag.
6. KPMG, Study into the methodology to assess the overall financial position of an insurance undertaking from the perspective of prudential supervision, 2002, 98 pag.
7. Buckham D., Wahl J., Rose S., Executive's Guide to Solvency II, John Wiley & Sons, 2010, 208 pag.
8. CEA, Solvency II Introductory guide, iunie 2006, 12 pag.
9. CEA, Solvency II: Understanding the Process, Bruxelles, 2007, 20 pag.
10. Directiva 2009/138/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2009 privind accesul la activitate și desfășurarea activității de asigurare și de reasigurare (Solvabilitate II) publicată în JOCE nr. L335
11. Lloyd's, Solvency II: An overview, octombrie 2011, 20 pag.